

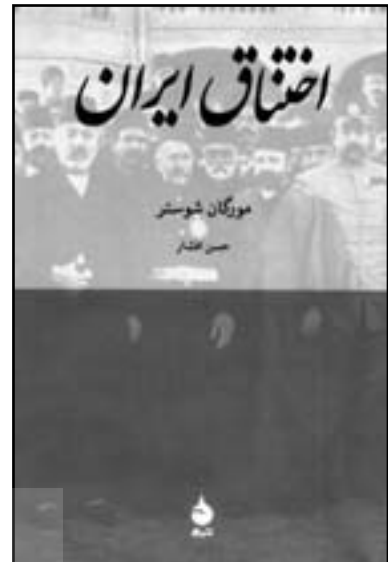
اختناق ایران

مورگان شوستر

ترجمه حسن افشار

تهران: نشر ماهی، ۱۳۸۶

۴۸ + ۳۲۶ ص. ۶۵۰۰۰ ریال.

استخدام هیئتی از مستشاران مالی امریکایی به سرپرستی مورگان شوستر برای تمشیت امور به هم ریخته مالی کشور در پی استقرار نظام مشروطه و تحولات حاصل از آن - از جمله اولیتماتوم تاریخی دولت روسیه به ایران مبنی بر خاتمه دادن به اقدامات این هیئت در پاییز ۱۳۲۹ ه.ق / ۱۹۱۱ م که به بحرانی اساسی مبدل شد - یکی از مهمترین رخدادهای ایران معاصر است. و خاطرات مورگان شوستر از این تحولات که اندک زمانی بعد، در همان هنگام منتشر^۱ و چندی بعدی نیز به فارسی ترجمه شد،^۲ هنوز هم یکی از مهمترین مآخذ موجود در این زمینه است.

کتاب **هیئت شوستر و انقلاب مشروطه ایران** اثر رابرت مک دانیل^۳ که هنوز به فارسی ترجمه و منتشر نشده است، پژوهش جامعی در این زمینه به شمار می‌رود، ولی هنوز در ایران و براساس اسناد و گزارشهای داخلی، جز رساله مفید و مختصر **سال پراننده ۱۲۹۰ شمسی، شرح ماموریت مورگان شوستر امریکایی در ایران** از افسانه منفرد^۴ و انتشار مجموعه‌ای از اسناد ثانوی^۵ پژوهش درخور توجهی در این موضوع منتشر نشده است.

ترجمه موسوی شوشتی که متن اصلی آن به دو چاپ رسید و تجدید چاپ آن در سال ۱۳۴۴

شمسی به کوشش فرامرز برزگر و با مقدمه اسماعیل راین - با چاپهای مکرر بعدی - مرجع اصلی برای دسترسی پژوهشگران داخلی به این تاریخچه مهم محسوب می‌شد، ترجمه مناسبی نیست؛ مقایسه‌ای میان بخشهایی از آن ترجمه و متن اصلی کتاب از نارساییهایی اساسی حکایت دارد که بخش مهمی از آن را می‌توان ناشی از ناتوانی نسبی زبان فارسی آن روزگار - حدود صدسال پیش - در ترجمه از زبانی دیگر دانست که به هر حال به گونه‌ای که در ترجمه جدید کتاب نیز ملاحظه می‌کنیم، دیگر چنین نیست. علت دیگر، احیاناً عدم تسلط مترجم اولیه به زبان انگلیسی است. ترجمه دقیق و موثقی از این مآخذ تاریخی لازم بود که اینک فراهم آمده و در دسترسی پژوهشگران قرار گرفته است.

متن اصلی **اختناق ایران** دوازده فصل دارد که به شرح دوران هشت ماهه خدمات شوستر در ایران در فاصله جمادی‌الاولی ۱۳۲۹ تا محرم ۱۳۳۰ ه.ق اختصاص دارد و در پایان کتاب نیز پاره‌ای از مقالات و مکاتبات ذی ربط ضمیمه شده است. مترجم نیز تصاویر چند سند و گزارش رسمی را در پایان پیوست کرده است.

ک. پ

1. W. Morgan Shuster, *The Strangling of Persia*. (London: T. Fisher Unwin, 1912).

۲. *اختناق ایران*، ترجمه ابوالحسن موسوی شوشتی جزایری، (مبمش، ۱۳۳۰ ه.ق).

3. Robert A. Mc Daniel, *The Shuster Mission and the Persian Constitutional Revolution*, (Minneapolis: Bibliotheca Islamica, 1974).

۴. تهران: انتشارات کهن دیار، ۱۳۸۱.

۵. سید سعید میرمحمد صادق (به کوشش)، *گزیده اسناد اولیتماتوم روس به ایران*، (تهران: مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی، ۱۳۸۰).

سرگذشت موسیقی دانان قزوین

مهدی نورمحمدی

قزوین: حدیث امروز، ۱۳۸۶

۳۰۰ ص. مصور.

گردآوری و پژوهش در تاریخ، فرهنگ، هنر و ادب هر دیار که تقریباً چند دهه‌ای است از سوی پژوهشگران بومی آغاز شده، چندین حسن و مزیت دارد که پژوهشهای فراگیر و کلی فاقد آن هستند.

نخست: دقت در ریزه‌کاریها و شناخت همه جانبه یک پژوهش؛

دوم: دسترسی به منابع دست اول؛

سوم: بهره‌وری از تحقیقات میدانی و آگاهیهای شفاهی افراد مؤثر در هر زمینه؛

چهارم: دستیابی به اطلاعات و اسناد صحیح و گاه منحصر به فرد که یک پایتخت‌نشین از آن بی‌بهره است.

اخیراً به کوشش آقای مهدی نورمحمدی که از پژوهشگران سختکوش دیار قزوین است و پیشتر کتابهای **عارف قزوینی: نغمه‌سرای ملی ایران**، **دیوان کامل عارف قزوینی**، **مشاهیر قزوین**، **قزوین در انقلاب مشروطیت**، **ررور در بهارستان** و چند کتاب دیگر را با کوششی درخور و ژرف نگری چاپ کرده بود، کتاب **سرگذشت موسیقی دانان قزوین** در دوره قاجار و پهلوی نخست چاپ شده است.

وی در این کتاب به صورت مستند به شرح حال ۱۱ تن از نامداران موسیقی دیار عارف والاتبای به این ترتیب پرداخته است: ملا عبدالکریم جناب، حاجی صادق خرازی، میرزا احسن معین‌البکاء، قربان‌خان شاهی، جوادخان، ابوالحسن اقبال‌آذر، سید عبدالله شیخ‌الاسلامی، عارف قزوینی، ابراهیم‌خان ملک‌آرایی، مهدی‌خان و حاجی علی‌اصغر بهاری.

حسن کتاب، بهره‌گیری از دست‌نوشته‌ها، خاطرات شاگردان، اسناد نایاب، نوشته‌ها و عکسهای گویا و گاه منحصر به فرد درباره این نام‌آوران است.

امید می‌رود با کوششی که در آقای نورمحمدی دیده می‌شود، بتواند دفتر دوم این کتاب را که در بردارنده سرگذشت موسیقی دانان قزوین از زمان پهلوی نخست تاکنون می‌شود، چاپ و نشر کند.

حسین مسرت

از مدرسه معارف تا انجمن حجتیه و مکتب تفکیک

نقد و بررسی مبانی فکری مدرسه معارف
خراسان، انجمن حجتیه و تفکیک گرایان

محمد رضا ارشادی‌نیا

قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۶

۵۱۶ ص. ۶۰۰۰ ریال.

در بحث از معرفت دینی در حوزه‌های علمیة ایران، همواره از تفاوت مشرب حوزه خراسان با قم یاد می‌شود. برخی منشأ این تفاوت را به مهاجرت آیت‌الله میرزا مهدی اصفهانی (۶۵- ۱۳۰۳ ق) از نجف به مشهد باز می‌گردانند که باعث طرح دیدگاهی تازه در آن حوزه شد. آیت‌الله میرزا مهدی اصفهانی بر آن بود که معارف دینی باید از شائبه‌های خارج از دین بری شود. و از آنجا که وی منشأ فلسفه و عرفان را یونان باستان می‌شناخته، به کار بستن آنها را سبب التقاط در معارف دینی می‌شمرد و از این رو مبلغ جداساختن آنها از معرفت دینی بود. در پی میرزای اصفهانی پیروان و شاگردان وی - کسانی چون سید موسی زرابادی، شیخ مجتبی قزوینی، سید محمود حافظیان و... - به گسترش این نظر پرداختند که به تدریج بر حوزه مشهد تسلط یافت. از جمله شاگردان سرشناس میرزا مهدی اصفهانی، شیخ محمود تولایی (حلبی) پایه‌گذار انجمن حجتیه است. در شرح و بسط آرای این نحله فکری اثر منسجم و مدونی دست کم به فارسی در دست نبود تا آنکه در سالهای پایانی دهه ۱۳۶۰ و ابتدای دهه ۱۳۷۰ استاد محمدرضا حکیمی اقدام به طرح مدون نظریات یاد شده

ابتدا در کیهان فرهنگی، سپس فصلنامه تاریخ و فرهنگ معاصر و دست آخر در قالب کتابی مستقل با عنوان مکتب تفکیک کرد. از آن زمان تاکنون، نحله مورد بحث به نام «مکتب تفکیک» خوانده شد و کتاب یاد شده و چند اثر دیگر مؤلف آن - که به کاربرد نظریه مذکور در مباحث معرفتی اسلامی اختصاص دارد - همچنان آثاری مطرح، پر خواننده و البته محل بحث هستند.

کتاب از مدرسه معارف تا انجمن حجتیه اثری است در نقد و بررسی مبانی فکری مکتب خراسان، تفکیک گرایان و انجمن حجتیه. کتاب در شش فصل تنظیم شده که به ترتیب به معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی، خدانشناسی، جهان‌شناسی، معرفت‌نفس، و معادشناسی می‌پردازد. مؤلف در هر فصل، ابتدا آرای عالمان تفکیکی در موضوع بحث را تبیین می‌کند، سپس به تحلیل آنها از جوانب مختلف می‌پردازد و در نهایت آنها را نقد می‌کند.

انار و بادگیر

مجموعه شعر محلی

صادق رحمانی

تهران: نشر همسایه، ۱۳۸۴

۱۲۷ ص. ۱۰۰۰۰ ریال.

کتاب انار و بادگیر حاوی سروده‌هایی به گویش گراشی از آقای صادق رحمانی، درمهرماه ۱۳۸۶ به دستم رسید و از من خواسته شد که درباره این کتاب و گونه‌های زبانی منطقه لارستان مطالبی بنویسم.

در این روزها کتابهای بسیاری درباره گویشها و لهجه‌های ایرانی، به ویژه توسط گویشوران آنها انتشار می‌یابد که در آنها شعر، داستان و ضرب‌المثل به زبان محلی وجود دارد. ولی این نوشته‌ها غالباً فاقد آوانگاری است، در نتیجه خواندن آنها برای افراد غیربومی خالی از اشکال نیست.

خوشبختانه اشعار کتاب انار و بادگیر دارای آوانگاری است و با توجه به معنی اشعار که در زیر آنها آمده، فهم آنها را آسانتر کرده است. منطقه لارستان، در استان فارس دارای گونه‌های زبانی بسیاری مانند لاری، گراشی، خنجی، لوزی و بستکی در استان هرمزگان است که نسبت به فارسی معیار تفاوت‌های بسیار اساسی دارند ولی نسبت به یکدیگر معمولاً تنها دارای تفاوت‌های آوایی و واژگانی‌اند. به این دلیل شاید بتوان همه گونه‌های زبانی این منطقه را لهجه‌هایی از یک گویش دانست.

برای نمونه جمله «کوزه را هم شکستم» که بخشی از متنی است که در طرح پژوهشی این‌جانب با عنوان «فرهنگ توصیفی گونه‌های زبانی ایران» (در دست چاپ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) در پی می‌آید تا نشان دهد که گونه‌های زبانی لاری، گراشی، خنجی، لوزی، بستکی تنها تفاوت‌های آوایی و واژگانی دارند و تفاوت‌های دستوری در آنها کمتر دیده می‌شود:

kīza	am	meika	لاری
kēze	ām	meika	گراشی
kuzape	ham	meika	خنجی
kuzape	am	moika	لوزی
kuzā-m	meikasse		بستکی

گونه‌های زبانی منطقه لارستان بسیاری از ویژگیهای زبانهای ایرانی باستان را در خود حفظ کرده‌اند. در اینجا تنها چهار ویژگی آنها بیان می‌گردند:

۱. ویژگی «ارگتیو» دارند. به این معنی که به جای شناسه فعلی، در زمان گذشته افعال متعدی، از ضمائر شخصی پیوسته یا «عامل» استفاده می‌کنند، مانند:
fekar i- a - ke (فکر می‌کرد (لاری)
oi - go - t (گفت (گراشی)

یابلو نرودا (۱۹۷۳-۱۹۰۴) شاعر شیلبایی از مشهورترین شاعران معاصر جهان است. نرودا نام مستعار خود را از نام شاعر سده نوزدهم کشور چک، یان نرودا که تحسین اش می‌کرد گرفت. نرودا دیپلمات و سیاستگر نیز بود. در اسپانیا به طرفداری از جمهوریخواهان وارد عرصه شد. در سال ۱۹۷۰ از طرف حزب کمونیست نامزد ریاست جمهوری شیلی شد اما به نفع آئنده کناره گرفت. پس از اینکه آئنده به ریاست جمهوری انتخاب شد نرودا را به سفارت شیلی در پاریس منصوب کرد و در همان سال (۱۹۷۱) وی جایزه نوبل ادبیات را گرفت. هنگام کودتای پینوشه بر ضد آئنده، نرودا در اثر سرطان درگذشت و خانه و مجموعه آثار هنریش به غارت رفت.

نرودا هر چند فنون شاعری سوررئالیسم را به کار می‌برد، اما نمی‌توان او را شاعر سوررئالیست به شمار آورد. وی سروده‌های گوناگون و متفاوتی دارد و شعرهای سیاسی فراوانی نیز سروده است.

یادبودهای جزیره‌ی سیاه که ترجمه فارسی آن منتشر شده، کتابی از سروده‌های نروداست که در سال ۱۹۶۴ منتشر شده است. جواد فرید، مترجم کتاب، آن را از روی ترجمه فرانسه کلودکوفن به فارسی ترجمه کرده است. در پایان کتاب پیوستی ۵۰ صفحه‌ای درباره زندگی و آثار نرودا آورده شده است. شعر «رود از کوهساران زاده می‌شود» از این کتاب در زیر آورده شده است: (ضمناً چون ناشر کتاب در تبریز است، شماره تلفن آن ذکر می‌شود: ۰۴۱۱-۶۶۹۵۴۵۱)

رود از کوهساران زاده می‌شود

رود نمی‌داند که رود نامیده می‌شود
آن بالا، زاده می‌شود
سنگها با او به ستیزه بر می‌خیزند
و هنگام که خود را با نخستین جنبش رها می‌کند
در آن دم، موسیقی را می‌آموزد
و کف بر لب می‌آورد.

هنوز رشته‌ای گنگ است
زاده در برف،

میان درهم و برهمی صخره سبز و فلات
عریان بالادست.

هنوز آذر خشی خرد است
گم‌گشته

که در خشننگی‌اش
سنگهای سیاره را می‌ساید
اما،

به قلم احمد اقتداری و محمدباقر وثوقی درباره شعرهای کتاب آورده شده است.

برای آشنایی خوانندگان، نمونه‌هایی از شعرهای این دفتر در زیر درج می‌شود.

دلش خین و دلش درد و علی مرد
رز گرم و شو سرد و علی مرد
کچو، آئی بی مروّت، آی دنیا
علی مرد و علی مرد و علی مرد

(دلش خون و دلش درد، علی مرد
روز گرم و شب سرد، علی مرد
کجا رفت ای دنیای بی مروّت!
علی مرد و علی مرد و علی مرد!)

*

رَحْتُ و خَوَوِي پَهَن، با کِئزِی اُنک
گرم تاوسو لئه بو، بی ملاف
وُک وُک سگ، شو پَرک، بُنگ خُرس
چَش تِراکی، اَسَمونی پاک و صاف

(رختخوابی پهن با کوزه‌ای خنک
در گرما گرم تابستان، بر پشت بام، بی ملحفه
واق واق سگ، شب پره، اذان خروس
تیرگی، آسمانی صاف و پاک)

ایران کلباسی

یادبودهای جزیره‌ی سیاه

یابلو نرودا

ترجمه جواد فرید

تبریز: نعمتی، ۱۳۸۶

۴۱۳ ص. مصور. ۴۵۰۰۰ ریال.

می‌گفت (خنجی) i - a - go - t
می‌گفت (اوزی) i - a - go - t
گفت (بستکی) oi - go - t
ملاحظه می‌گردد که تکواژه‌های i - o و i - a
ضمایر شخصی پیوسته‌اند که در مثالهای بالا
نقش فاعلی دارند.

۲. برخلاف فارسی معیار، حروف اضافه پس از
ضمایر شخصی پیوسته قرار می‌گیرند، مانند:

به مرد گفت (لاری) i - a mardī go-t
به مرد گفت (گراشی) i - e mard go-t
به مرد گفت (خنجی) i - a mard go-t
به مرد گفت (اوزی) i - o mard go-t
به مرد گفت (بستکی) i-a merdoy go-t

چنان‌که ملاحظه می‌شود در مثالهای اخیر
حرف اضافه «به» پس از تکواژ - i، یعنی ضمیر
شخصی پیوسته که نقش فاعلی دارد قرار گرفته
است.

اضافه می‌گردد که حروف اضافه، پس از
ضمایر شخصی پیوسته، در نقش مفعولی نیز
می‌آیند، مانند:

پش (لاری) i - a
پش (گراشی) i - e
پش (خنجی) i - a
پش (اوزی) i - o
پش (بستکی) i - a

۳. نشانه استمرار فعل در این گونه‌های زبانی،
تکواژ - a است مانند:

می‌روم (لاری) a - č- em
می‌دهم (گراشی) a- t- am
می‌دهم (خنجی) a- t- om
می‌دهم (اوزی) a- t- om
می‌دهمت (بستکی) t - a - t - om

۴. نشانه جمع در این گونه‌های زبانی پسوند
-iyÅ است، مانند:

مرغها (لاری) mor X-iyÅ
مرغها (گراشی) mor X-iyÅ
مرغها (خنجی) mor X-iyÅ
جوجه‌ها (اوزی) ciikaL -iyÅ
جوجه‌ها (بستکی) cikaL -iyÅ

*

در آغاز کتاب **انار و بادگیر** گفتارهایی از جمله

آنک از آستانه پراهن شب آتشفشان گذر می‌کند،
سوراخ می‌کند، می‌فرساید
و دست ناخورده و سخت، همچون شمشیری
بر
ستاره‌ای است رویاروی زبرجد،
سپس، آرام و قرار می‌گیرد
گشوده بر خنکا
و آخر سر، رودخانه‌ای است
ماندگار و سرشار.

ف.ا

گیاهان، نورستگان سنگ
تیغ‌هاشان را بر جانش فرو می‌کنند
و زمین خشن آلوده، او را می‌پیچاند
تا از او پیکانی بسازد
یا نعل اسبی
و چندان کوچکش سازد
که به چشم نیاید
اما،
او پایداری می‌کند،
خرد و کوچک
ادامه می‌دهد راهش را

لاغری‌اش
تیرگی‌اش
چنان است که گویی
نمی‌تواند زنده بماند،
و یا فرو بیفتد
و در سنگنا و سختی سرنوشتش را بجوید
از این‌رو، دور می‌زند قلّه را
سیخ می‌زند دامنه کانی پوش کوهستان را
زنبورهایش می‌پرند به سوی چمنزارها:
آزادی

دوره کامل و صحافی شده

جهان‌کتاب

سال اول تا دوازدهم

با جلد گالینگور و زرکوب نفیس

مجموعه کتابهای آموزش مدیریت نشر

مدیریت آموختنی است!

دانشها و مهارتهای حرفه خود را فرا بگیریم.

این کتابهای کم‌حجم، ساده و روشن، آموزشهایی کاربردی را ارائه می‌دهند
که برای همه مدیران و کارکنان مؤسسات نشر - چه کوچک و چه بزرگ -
قابل استفاده است.

جهان‌کتاب

تلفن: ۲۰ - ۷۷۶۴۲۵۱۹